І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-6740
Тел. в Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXVII. Ч. 173. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 9-го ВЕРЕСНЯ 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 9, 1960 No. 173. VOL. LXVII.

ПРЕЗИДЕНТ ВВАЖАЄ, ЩО РЕЛІГІЯ НЕ МОЖЕ БУТИ ТЕМОЮ ВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ

ЗАПОВІДАЄ ТЕЖ, ЩО НАЙБЛИЖЧИМ ЧАСОМ БУДЕ ПЕРЕВЕДЕНА ОСНОВНА РЕВІЗІЯ ПРОЦЕДУРИ ПРИЙМАННЯ І ПЕРЕВІРКИ ПРАЦІВНИКІВ РОЗВІДЧИХ АҐЕНЦІЙ ЗДА

Вашинґтон. — Під час пресової конференції, відбутої в середу, дня 7-го вересня ц. р. і присвяченої головним чином справі недалекої Генеральної Асамблеї ОН, що в ній мав би взяти часть Хрущов як теж ситуації в Конґо, президент Айзенгавер торкнувся теж і деяких внутрішніх справ, а саме питання релігії кандидатів на президента, як проблеми у виборчій кампанії, вислідів діяльности поконвенційної сесії Конґресу та справи ревізії урядової процедури у прийманні і перевірці працівників для центральних розвідчих аґенцій ЗДА. Відповідаючи на питання журналістів щодо ваги проблеми релігії кандидатів у виборчій кампанії, през. Айзенгавер ствердив, що ця справа не може бути політичною зброєю у президентських виборах і що цього погляду дотримується не тільки він, але теж і віце-президент Ніксон та інші провідники республіканської партії. І він сам і Ніксон погодилися вже давніше не згадувати ніколи у передвиборчих виступах релігійної проблеми і тому теж вона мусить бути забута аж до часу, поки не закінчаться вибори. З'ясоване Президентом становище в цій справі вважають відповіддю на недавній виступ кол. президента Трумана, в якому він обвинувачував республіканців у тому, що вони, проклямуючи релігійну толеранцію, просувають проблему релігії кандидатів на президента „задніми дверми". Заява през. Айзенгавера була висловлена без ніякого зв'язку із зібранням Крайової Конференції Громадян для релігійної свободи, яке відбулося цього ж самого дня у Вашинґтоні з участю 150 протестантських священиків і вірних і на якому висловлено рішучий спротив проти того, щоб вибирати на президента католика, бо католик на становищі президента ЗДА перебуватиме під непереможним впливом ієрархії своєї церкви й у зовнішній політиці пов'язуватиме ЗДА із Ватиканом. В дальших своїх виясненнях през. Айзенгавер дав відповідь на закиди демократів, які обвинувачували республіканський уряд в незадовільних вислідах поконвенційної сесії 86-го Конґресу. Айзенгавер ствердив, що демократи, маючи майже дві третіх місць у Конґресі, могли провести потрібну леґіслятивну програму, зокрема справу мінімальної заробітної платні і додаткового будівництва шкіл. Торкнувся през. Айзенгавер теж і справи двох донедавніх експертів розвідчої служби ЗДА, які втекли до Москви і виступили там із обвинуваченням проти ЗДА. Президент ствердив, що в даній ділянці ЗДА мусять бути безупину насторожі і що найближчим часом мусить бути переведена основна ревізія усієї процедури приймання і перевірки працівників розвідчої служби. Перші заходи в цьому напрямку започаткував уже департамент оборони і переведення основного розгляду цієї ділянки заплянувала вже палатна комісія для справ збройних сил.

Робітничі провідники закликають робітників масово голосувати в дні 8-го листопада

Вашинґтон. — Голова Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Організацій Джордж Міні та фінансовий секретар тої організації Вілліям Ф. Шніцлер закликають робітників до масової реєстрації, щоб в дні 8-го листопада всі члени робітничих спілок могли взяти масову участь у виборах та віддати свої голоси на демократичних кандидатів сенаторів Джана Ф. Кеннеді і Линдона Б. Джансона. Робітничі провідники твердять, що чим більша буде участь у виборах, тим певнішою є перемога демократів, які становлять більшість між виборцями. Голова спілки автомобільних робітників Волтер Рутер сказав, що зорганізоване робітництво мусить політично діяти, щоб перемогти у виборах консервативний бльок, складений із республіканських членів Конґресу і південних демократів, які не допускають в Конґресі до ухвалення поступових законопроєктів, корисних для світу праці. Цього року зорганізоване робітництво проявляє живішу діяльність перед виборами, як це було попередніми разами.

Рокефеллер хоче допомогти промислові зміною податкової системи

Ню Йорк. — Нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер, промовляючи на конференції 900 податкових фахівців в готелі „Статлер-Гілтон", твердив, що американський промисл потребує до свого розвитку основної зміни податкової структури. Він твердив, що мусять збільшитися інвестиції в нові фабрики і підприємства, якщо ЗДА схочуть із успіхом конкурувати не тільки на закордонному ринку, але також і на внутрішньому. „Мені здається, казав губернатор, що найважливішим завданням найближчого уряду буде переглянути основно податкову структуру під тим кутом, щоб заохотити власників капіталів робити більші інвестиції в приватні підприємства". Губернатор говорив не з партійного становища, бо „економічна експанзія — це справа цілої Америки, яка повинна ставати „сильніша" і користати зі щораз то „більшого добробуту". Рокефеллер казав, що американська економіка повинна кожного року збільшуватися не на 3,4 відсотка, як це було, а на 5 або і 6 відсотків річно.

В АМЕРИЦІ

● **Конґресмен - демократ із Брукліну, Н. Й., Віктор Л. Анфузо,** промовляючи на телевізії, заявив, що він в січні 1961 року внесе в Конґресі законопроєкт про організацію „міста науки", в якому працювали б люди „над розвитком науки та вели б досліди в інтересі миру і людського добробуту". Уряд мав би вибрати місце для цього „міста науки".

● **Відомий тижневик** „Ди Сатердей Івнінґ Пост" повідомив у вступній статті, що він підтримує віце-президента Ричарда М. Ніксона як кандидата на президента, бо вважає, що Ніксон і його заступник Генрі Кебот Ладж мають кращі кваліфікації на те, щоб виконувати такі важливі функції, які чекають президента і віце-президента ЗДА. Тижневик звітуватиме об'єктивно про перебіг виборчої кампанії, але застерігає собі право триматися своєї заяви.

● **Статистичне бюро** у Вашинґтоні видало витяг із останнього перепису населення, в якому є цікаві дані про ЗДА, окремі стейти, професії, нещасливі випадки, лікарську опіку і т. п. Книга має 1,052 сторінки і коштує 3.50 долярів. Книжку "Statistical Abstract" висилає Government Printing Office, Washington, D. C.

ЗАПРИСЯЖЕННЯ НОВОГО АМБАСАДОРА ЗДА ДО ОН

В Білому Домі відбулося урочисте заприсяження нового амбасадора ЗДА до Об'єднаних Націй Джеймса Водсворта (зліва). Перевів заприсяження суддя Найвищого Суду ЗДА Чарлз Е. Віттакер. Під час церемонії були присутні теж през Айзенгавер і дотеперішній амбасадор ЗДА до ОН Кебот Ладж (стоїть за президентом Айзенгавером).

Ладж заповідає, що ЗДА виграють „холодну війну"

Абінґтон, Па. — Республіканський кандидат на віце-президента Генрі Кебот Ладж, почавши виборчу кампанію в Пенсилвенії, заявив, що ЗДА „виграють теперішню холодну війну" з СССР і тим способом не допустять до того, щоб у світі вибухла правдива „гаряча війна". Ладж промовляв на зборах членів республіканської партії і говорив виключно про закордонну політику, в якій він дуже добре визнається, як довгорічний амбасадор ЗДА до Об'єднаних Націй. Ладж оптимістично дивиться на закордонну політику ЗДА, які, в теорії, могли б „втратити свою волю або внаслідок загальної нуклеарної війни, або внаслідок ступневої ізоляції від країн вільного світу". Але і те і те в дійсності не є можливе. Промови Ладжа слухало 2,700 осіб, які 31 раз переривали її гарячими оплесками. Ладж згадував і республіканського кандидата на президента Ричарда М. Ніксона. В кампанії в нюйоркському стейті він цього не робив.

Кеннеді обіцяє діяти так, щоб направити помилки республіканського уряду

Сієтел, Вашинґтон. — Демократичний кандидат на президента сенатор Джан Ф. Кеннеді, промовляючи в Громадській авдиторії, обіцяв, що як він стане президентом, то буде так діяти, щоб якнайскорше направити ті помилки, яких допустився за свого урядування республіканський уряд президента Айзенгавера. Він казав, що його уряд в першу чергу стараиметься направити недостачі в оборонній ділянці, бо треба так скріпити оборонні сили ЗДА, щоб комуністи не відважувалися зневажати президента ЗДА, як це недавно зробив совєтський прем'єр Нікіта Хрущов. Кеннеді обіцяв краще використовувати природні ресурси країни, поправити становище фармерів, бо треба вже раз позбутися великих запасів пшениці, які роками лежать в урядових магазинах. Новий президент, чи ним буде республіканець чи демократ, мусить бути „готовим предложити Конґресові в 1961-му році зовсім новий оборонний проєкт".

Куба проти допомоги ЗДА країнам Південної Америки

Боґота, Колюмбія. — Представник Куби міністер економіки Реґіно Боті промовляв на другій пленарній сесії міжамериканських економічних нарад і гостро виступив проти американської допомоги державам Латинської Америки. Він сказав, що ЗДА призначили $500 мільйонів не на те, щоб допомогти іншим американським державам, тільки на те, щоб „вбити ту надію на визволення, яка збудилася була в тих країнах після кубинської революції". Боті гостро накинувся на „імперіялістичний капітал ЗДА", кажучи, що вони повели „карну економічну аґресію" проти Куби, а тепер плянують ізолювати від Куби інші американські держави. На думку кубинського міністра латинські країни Америки повинні розбудовувати свої економіки при допомозі заряджених „примусових позичок", конфіскуючи майно американських компаній, бо ЗДА мають інвестиції в країнах Латинської Америки на суму 10-ох більйонів долярів.

Московські обвинувачення довели до самогубства естонського іміґранта в Канаді

Вінніпеґ, Канада. — Вночі на 7-го вересня тут у ґаражі знайдено трупа 53-річного естонського іміґранта Алекса Лаака, який, мабуть, наложив на себе руку після совєтських обвинувачень за злочини під час останньої війни. Совєтська пресова аґенція ТАСС подала сенсаційну вістку, що у Вінніпеґу живе колишній комендант німецького концентраційного табору в Яґалі, в Естонії, який в 1942—1943 рр. наказав замордувати понад 3,000 в'язнів, привезених із Чехословаччини і Німеччини. Масакру в'язнів виконали німецькі ґестапівці і естонська служба безпеки під проводом того коменданта, зазначила ТАСС. Прізвища того коменданта ТАСС не подала, лише зазначила, що після війни він утік у Канаду, має тепер 53 роки життя і купив мешкання у Вінніпеґу за дорогоцінності, що їх забрав від жертв масакри в Яґалі. Естонські іміґранти, що живуть у Вінніпеґу відразу заперечили правдивість вістки ТАСС. Також зголосився в мантедполіс один місцевий естонець, Алекс Лаак, який заявив, що це, мабуть, його мала на увазі ТАСС. Він має 53 роки життя, купив хату у Вінніпеґу, є бувшим старшиною естонської армії, був директором в'язниці в естонській столиці Таллінні в часі німецької окупації Естонії; був у сов. тюрмі, опісля втік у Німеччину, де був табельником (тайм-кіпер) у групі канадійської повітряної фльоти, а тепер є звичайним робітником у Вінніпеґу. Він сказав, що ніколи не був комендантом німецького концтабору в Яґалі. Про його перебування у Вінніпеґу сов. чинники могли довідатись із перехопленого листа, що його писав до своєї матері в Естонії. Знайшовши тепер Лаака повішеного, канадійська поліція ствердила, що це самогубство та не переводить слідства. Він має жінку і дітей, але поліція не знає, де вони живуть.

ХРУЩОВ ПРИЇДЕ 19 ц. м. ДО НЮ ЙОРКУ — АЙЗЕНГАВЕР СТВЕРДЖУЄ „ДУЖЕ МАЛІ ШАНСИ" ЗУСТРІЧІ З НИМ

Об'єднані Нації. — Нікіта Хрущов приїде на Генеральну Асамблею Об'єднаних Націй, як голова совєтської делеґації, у понеділок 19-го ц. м. кораблем „Балтика", що первісно називався „В'ячеслав Молотов" і змінив назву після того, як Молотов попав в неласку. Приїзд Хрущова кораблем, а не літаком, заповів совєтський амбасадор Міхаіл Меншіков, не назвавши нікого більше, що прибуде в товаристві Хрущова. За газетними вістками, Совєти стараються, щоб корабель „Балтику" перевести на Іст Рівер і заякорити недалеко палацу Об'єднаних Націй, та щоб від супергайвею Френклін - Рузвелт-Драйвей вздовж Східньої ріки перекинути тимчасовий міст для вжитку Хрущова. Це дало б йому можливість „не ступати на американську територію" — за словами преси, а знаходитись ніби постійно на терені ОН. У такому випадку Хрущов мешкав би на „Балтиці". За газетними інформаціями, цього не буде й самі большевики рахуються з тим, тому замовили для Хрущова кімнати у готелі Валдорф Асторія. Президент Айзенгавер заявив на своїй останній пресовій конференції в минулу середу, що існують тільки „дуже малі шанси" його зустрічі з Хрущовим. Він додав, що для його побачення з Хрущовим треба було б, щоб Совєти виконали деякі передумови. Президент назвав тільки звільнення двох американських летунів із збитого большевиками РБ-47, відмовившись назвати інші передумови. Однак газети припускають, що річ ішла б про те, щоби Совєти відмовились від теперішньої своєї „двоторової" тактики: крику про бажання миру і співіснування поруч із погрозами бомбардувати ЗДА ракетами в „обороні" Куби та самовільні інтервенції в Конґо. А тому, що Совєти напевне не погодяться на звільнення летунів, що їх уважають „шпигунами" ні не завернуть з свого шляху на Кубі, то й нема виглядів на стрічу Айзенгавера з Хрущовим. З другого боку президент Айзенгавер виступив проти такого розуміння „твердої політики", яке виключає безпосередні зустрічі й розмови з большевицькими проводирями. Він уважає, що „твердість" полягає у рішучому ставленні справи і в ділах, а не в неґації.

Хрущов все ще мріє про „перепрошення" збоку ЗДА за літак „У-2"

Москва. — Нікіта Хрущов приступив до американського амбасадора в Москві Левеллина Томпсона в минулу середу вечером під час прийняття на Кремлі в честь прибулого до Москви з відвідинами віце-президента Арабської Республіки, Мурредіна Кахалі, і настерливо домагався знову, щоб ЗДА перепросили Совєти за налет над їх територію американського літака У-2 1-го травня ц. р. Хрущов зробив рух, наче б хотів станути на ногу Томпсонові і заявив: „коли б я вам став на ногу, то перепросив би вас; чому американський уряд не хоче перепросити нас? Якщо Америка дійсно сильна, то може дозволити собі на такі перепросини". Далі Хрущов висловив переконання, що Айзенгавер не знав раніше про місію цього літака. Крім цього Хрущов зробив нову погрозу: Совєти — казав він — дізналися, що командування НАТО плянує висилання літаків над Чорне море; ото ж він, Хрущов, перестерігає, що видано наказ зістрілювати такі літаки. Томпсон суворо запитав: „Ви склали дуже поважну заяву. Чи вона значить, що совєтський уряд думає збивати всі літаки, які появляться над Чорним Морем?" Ні, заявив Хрущов, тільки ті, які порушать суверенність простору Совєтського Союзу. Томпсон виразно натякав Хрущову, що це не час і не місце для ведення поважної політичної розмови, тим паче, що поруч Томпсона стояла його дружина. Але Хрущов не звертав уваги на такі „тонкості".

Захід настороженний супроти проєктів де Ґоля щодо реформи НАТО

Париж. — Закордонні дипломати в Парижі прийняли заяви французького президента де Ґоля з його пресової конференції у минулий понеділок — дуже неохоче. Однаково з Лондону, Вашинґтону, як і з Бонну наспіли вістки про неприхильну реакцію на суґестію де Ґоля, щоб перевести ревізію Організації Північно-атлянтійського пакту (НАТО) в тому напрямку, щоб його цілі й діяльність поширити також на Середній Схід і цілу Африку. Англійсько-американські дипломати звертають увагу, що малі членські держави НАТО, не пов'язані з Середнім Сходом чи з Африкою, ніколи не погодяться на таку реформу. Тоді з французького міністерства закордонних справ вияснено, що де Ґоль не хоче засадничої ревізії статуту НАТО, а зміни метод співпраці. Так само англійські й американські кола дуже невдоволені гордовитою заявою де Ґоля, що Об'єднаним Націям нема ніякого діла до проблеми Альжиру та що Альжир має залишитись „альжирським": де Ґоль хотів підкреслити цим, що Франція сприяє широкій автономії Альжиру в рямцях французької держави. Де Ґоль, відмовившись переговорювати з альжирсько-арабськими націоналістами „поки там існує терор" — поставив у трудну ситуацію ЗДА й Англію, коли справа Альжиру знову буде дебатована в Генеральній Асамблеї ОН. Тим часом де Ґоль виїхав до Бретонії.

Король Йорданії оскаржує Нассера, що він знав і одобрив вбивство прем'єра

Амман. — Король Йорданії Гуссейн, запитаний у розмові з двома закордонними журналістами, чи він думає, що сам президент З'єдиненої Арабської Республіки. Ґамаль Абдель Нассер знав про плянований бомбовий замах з 29 серпня ц. р., в якому згинув йорданський прем'єр Газа Маялі, відповів: „я певний у цьому". Гуссейн твердить, що існують три причини, чому З'єдинена Арабська Республіка затіяла бомбовий замах в Аммані: 1/ змовники думали, що цей атентат спричинить упадок режиму Гуссейна, 2/ керівні єгипетські кола хотіли відвернути увагу народу від поганої внутрішньої ситуації і 3/ ті єгипетські кола гадали штовхнути цим терористичним атентатом пів мільйона арабських втікачів в Йорданії до виступу проти йорданського уряду.

ПОМЕР СХІДНЬО-НІМЕЦЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ВІЛЬГЕЛЬМ ПІК

Берлін. — В середу 7-го вересня помер у східньому Берліні президент комуністичної Східньої Німеччини Вільгельм Пік. Він мав 84 роки і був одним із найстарших міжнародних комуністів. Його обрали (себто призначили з Москви) президентом тієї сателітської країни 11-го жовтня 1949 року і від того часу він займав те становище, позбавлене всякої дійсної влади. Він мав два атаки серця і протягом останніх двох років вже взагалі ніде не показувався.

ЗДА ТАВРУЮТЬ РОЛЮ СССР В КОНҐО

ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕР ЗАКИДАЄ МОСКВІ СПРИЯННЯ ГРОМАДЯНСЬКІЙ ВІЙНІ В КОНҐО Й ПЕРЕСТЕРІГАЄ „ДУЖЕ ПОВАЖНИМ СТАНОВИЩЕМ" ЗДА В ЦІЙ СПРАВІ. — КОНҐОЛІЙСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ „АНУЛЮВАВ" ВЗАЄМНЕ ВІДСУНЕННЯ ВІД ВЛАДИ ПРЕЗИДЕНТА І ПРЕМ'ЄРА.

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер натаврував втручання Совєтів у внутрішні справи Конґа поза акцією Об'єднаних Націй, що його Совєти допускаються присланням конґолійському урядові 15-х літаків типу „Ільюшін" та ста транспортових авт. Президент відчитав у цій справі на своїй пресовій конференції в середу 7 вересня окрему згори приготовану заяву, в якій звернув увагу, ща самі Совєти погодились були, щоб великі держави не переводили на власну руку ніяких акцій на терені Конґа. Він підкреслив факт, що совєтські літаки прислано разом із летунським персоналом, який не підлягає Об'єднаним Націям в Конґо та перестеріг, що коли б літаками керували совєтські військовики, то ситуація була б ще ґрізніша. Президент заявив, що американський уряд займає в цій справі „дуже поважне становище" й закликає Совєти припинити свою самовільну й односторонню акцію в Конґо, яку Совєти проводять „у власних політичних цілях" та яка у практиці сприяє „вбиванню африканцями африканців".

Тим часом в самому Конґо справи далі хаотичні. Конґолійський парлямент, який зійшовся на вимогу прем'єра Люмумби, 60-ма голосами проти 19 „анулював" обидва акти — президента Касавубу, що відсунув від влади прем'єра Люмумбу, і прем'єра Люмумби, що „скинув" президента Касавубу. Таким чином ситуація вернулась до попереднього стану, з Касавубу і Люмумбою у кермі Конґа. Проте ворожнеча між тими двома діячами і їх прихильниками продовжується. На 137 членів парляменту було приявних на тому засіданні в минулу середу 91 послів(а голосувало тільки 79, бо опозиція до Люмумби абсентувалась. Люмумба виарештовує членів опозиції, навіть парляментарних послів і міністрів свого уряду, і вони бояться появлятись на вулиці та в публічних місцях. Таким чином у домі президента Касавубу, що його бережуть ґанські вояки, перебуває голова сенату, призначений президентом Касавубу на нового прем'єра, та два чи три міністри конґолійського уряду, що не є слухняними звеличниками Люмумби. Сам Люмумба, бачучи слабість своєї ситуації в парляменті, не настоював на ухвалені йому вотуму довір'я та голосував разом з більшістю. Його не допустили в парляменті відразу до промови, тільки в дві години згодом, як він зголосився до слова. У своїй промові Люмумба знову оскаржував Об'єднані Нації і „імперіялістів", що вони порушують суверенність влади конґолійського уряду, зокрема за те, що військо Об'єднаних Націй бльокує всі летовища і радіостацію. Президент Касавубу покористувався радіостацією з сусіднього французького Конґа, звідки передано наґрану на стрічку його промову з таврованням політики Люмумби. До столиці Конґа Леопольдвілю прибуло кількасот вояків, прихильників Касавубу, і їх першим ділом було напасти на в'язницю та визволити відтіль арештованого противника Люмумби, лідера так званої З'єдиненої національної партії Жана Болікаиґо. Тому шанси Люмумби залишились тривко при владі в Конґо значно зменшились.

У зв'язку з останніми подіями в Конґо генеральний секретар Ґаммершилд зголосив до Ради Безпеки, в рямцях свого четвертого звідомлення, вимогу, щоб війська ОН дістали право роззброїти деякі частини конґолійського війська, які стоять на перешкоді заведенню там спокою. Рада Безпеки зійдеться, мабуть, знову для цієї справи в найближчу п'ятницю або в суботу. Звідомлення Ґаммершилда звертається виразно проти Совєтів, які сприяють Люмумбі і продовжуванню громадянської війни в Конґо.

Совєти знову стараються ввести комуністичний Китай до ОН

Об'єднані Нації. — Совєтський Союз зголосив офіційно внесення, щоб до денного порядку найближчої Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй вставити точку „Репрезентація Китаю в Об'єднаних Націях". У листі совєтського міністра закордонних справ Андрея Громика до генерального секретаря ОН Даґа Ґаммершилда говориться про те, що відсутність комуністичного Китаю в ОН є „джерелом величезної шкоди" та що ця відсутність „значно зменшує можливості міжнародної співпраці". Громико противиться дальшому відкладанню справи прийняття комуністичного Китаю, бо — мовляв — дальше зволікання „тільки ускладнює ситуацію і шкодить Об'єднаним Націям." При цій нагоді пригадують, що з такою самою пропозицією впродовж останніх 4-х років виступала Індія, а головним адвокатом комуністичного Китаю був індійський міністер Крішна Менон. Цим разом справу прийняття комуністичного Китаю буде підтримувати Хрущов, як голова совєтської делеґації, у промові в генеральній дебаті 22 або 23 вересня ц. р. В минулих роках справи прийняття комуністичного Китаю взагалі не була голосована, бо її відкладали завжди на наступний рік, головно внаслідок рішучого спротиву Америки.

У СВІТІ

● **У Відні відбувається тепер** Осінній Світовий ярмарок з участю коло 4,000 торговельно-промислових фірм з 20-х країн. В американському павільйоні бере участь 170 концернів. Прибув туди американський міністер торгівлі Фредерік Міллер.

● **В Індії,** в північній гористій частині краю, плем'я Наґа повело партизанку проти урядових військ. Наспіх вислане індійське військо визволило невеличкий гарнізон в місцевості Коґіма, де коло 500 збунтованих осіб облягли військову станицю. Причина бунту — місцевий мовно-релігійний фанатизм.

● **У Ляосі,** де все ще нема повного спокою, бо комуністичні партизани не признають нового тамошнього уряду князя Сувани Фоуми, вищий суд скасував акт оскарження проти лідера комунофільської партії князя Суфанувонґа, який втік з в'язниці, де він сидів під закидом державної зради. Князь Суфанувонґ є попленташем комуністів, що ведуть затяжну партизанку проти леґального уряду.

● **В Ізраїлі 37 африканців,** високих урядовців міністерства хліборобства і вчителів у 10-х теперішних самостійних державах, але вчорашніх французьких і бельгійських колоніях, переходять 10-тижневий курс ведення хліборобських кооператив, зорганізований ізраїльською централею робітничих спілок. Деякі муринські держави близько зацікавлені поступом, що його зробили жиди в Ізраїлі серед найгірших теренових і політичних умовин. Цей курс з представниками від 10-х африканських країн є морально-політичним ударом для африканських арабів, які хотіли б бути наче протекторами і вчителями муринів.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Suns, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917, — authorized July 31, 1918

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢. Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сити і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати, надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Показ зрадників у Москві

Минулого вівтірка у Москві в блиску телевізійних рефлекторів представлено новий зразок ганебного зрадництва: двох молодих американських науковців, що впродовж трьох років були урядовцями в державній установі, яка працює для оборони країни, виреклися своєї батьківщини і публічно виступили в ролі речників ворожої пропаганди. З цинічною „щирістю" вони рецитували вивчену лекцію з наведенням нібито моральних причин, які спонукали їх до втечі з рідного краю, зради військових таємниць ворогові та явного переходу на його службу. Про те, що ці два перевертні були большевицькими шпигунами в строго засекреченій американській установі, нічого на тій пресовій конференції у Москві не говорилось. Але можна здогадуватись, що не обурення, як то вони заявляли, проти американської „шпигунської роботи" спонукало цих двох осіб до втечі з Америки, а відкликання їх до Москви їхніми хлібодавцями, щоб використати їх для антиамериканської пропаганди безпосередньо перед виїздом Хрущова до ЗДА. Можливо, що зникли вони з Америки у половині червня ц. р. також тому, що контррозвідка впала вже на їх слід, і земля під ними виявилась надто гарячою.

Кожний нарід має своїх покидьків — асуспільні і аморальні одиниці, ошуканців, злодіїв і вбивників, а між злочинцями найгіршого типу — також зрадників. Зрадництво відоме у різних народів з давньої давнини, і його символами стали імена Ефіяльта і Юди Іскаріота. Проте, хоч це явище не нове, кожний його новий яскравий вияв бентежить, хвилює до глибини душі, обурює і проймає гиддю: як це можливо, щоб молоді люди, в силі віку, з закінченою високою освітою, матеріяльно добре забезпечені, на державній службі, виріхалися родини, приятелів, знайомих, вирікалися рідного громадянства й переходили на службу ворогові в далекій чужині, не знаючи навіть мови того ворога? Чи це виключно деморалізуюча сила підкупного гроша, чи патологічне запаморочення, яке вбило почуття різниці між добром і злом, чи фанатизм комуністичного месіянізму?! Але ж у данему випадку, у випадку 29-річного Вільяма Мартіна і 31-річного Бернона Ф. Мічела, змалку приятелів, годі говорити про фанатичне захоплення комунізмом, як ідеєю, бо ж трудно припускати, що вони є аж такими геніяльними акторами, щоб досконало приховати свої комуністичні погляди і контакти, і, не викликавши підозри, перейти перевірку, потрібну для отримання праці в Агенції державної безпеки. Вони не представляли себе теж, як визнавці комунізму. Очевидно, що коли американець виступає в Москві з закидами проти американської системи правління, в якій нібито переслідують людей „інших поглядів, якщо вони не подобаються урядові", — то він робить жалюгідне враження. Якщо Мартін і Мічел вірили в те, що говорили минулого вівтірка в залі будинку спілки совєтських журналістів у Москві, — якщо вони вірили, що вибрали Совєтський Союз на свою нову батьківщину тому, що там більше свободи для людини й громадянина, аніж в З'єдинених Державах, то годі пояснити це інакше, як тільки повним кретинізмом.

Для нації і держави це прикро, коли виявляється, що вона має зрадників. Очевидно, що Джуді Каплон, Ґрінґласи чи Собель завдали свого часу шкоду Америці. Ширшому громадянству не відомо, які таємниці розкрили Мартін і Мічел большевикам від часу, коли стали на їхню службу. Але й самий виступ їх у Москві приносить моральну шкоду. Проте, З'єдинені Держави надто могутні, щоб окремі шпигуни-зрадники могли захитати їх силу, а американський нарід надто здоровий, щоб окремі покидьки могли вплинути на його долю.

Перфідні спроби

Час від часу, особливо напередодні нових коекзистенційних жестів і маневрів Хрущова, у світовій пресі з'являються статті, а в різних англо-американських видавництвах цілі книжки про Хрущова - „українця", який, мовляв, захопивши керму державного життя в Совєтському Союзі, поводиться брутально, наче п'яниця, ображає державних мужів і дотримується в дипломатії стилю Рєпінових запорожців, що пишуть ославленого листа до турецького султана, лаючи його нецензурними словами.

Справа з „українством" Хрущова, що її намагався пропаґувати минулими роками Віктор Александров у своїх виданих англійською та французькою мовами публікаціях, останнім часом трохи притихла внаслідок рішучого спротиву українців, які в українській пресі і в листах до англомовних газет та журналів довели, що Хрущов не був і не є ніяким українцем, що він — чистокровний москаль і продовжувач традиційної московської імперіялістичної політики. На підтримку цих доказів виступили згодом і деякі американські публіцисти, признаючи слушність українцям в їх сбуренні проти накидування їм Хрущова — цього кривавого ката поневолених Москвою народів.

Не зважаючи на всю безглуздість тверджень про українськість Хрущова, останнім часом ці твердження виплили знову на сторінки деяких західньо - німецьких і швайцарських часописів, які із завзяттям, вартим кращої справи, намагаються знову пропаґувати твердження про Хрущова-українця. Так, наприклад, гамбурзький щоденник „Ді Вельт" виступив недавно із закликом до внутрішньої, передусім духової і моральної обнови Заходу, щоб могти дати гідну відповідь „п'яному від потуги українцеві" Хрущову. Швайцарський часопис „Ді Вельтвохе", описуючи дитинство Хрущова, представив його як українського націоналіста і незалежника, який обурювався тим, що столицею Росії був Петербург, а не Київ, і що резиденцією патріярха „Всея Руси" була Москва, а не Київ. Ще інший західньо - німецький часопис — тижневик „Ді Цайт" пробував доводити, що Хрущов — безпосередній нащадок українських запорожців, в яких він учився своєї — дипломатії.

Усі ці спроби обтяжити рахунок українців не тільки приналежністю до них Хрущова, але й відповідальністю за його злочини, дуже близькі своїм спрямуванням до раз-у-раз поновлюваних намагань деяких міжнародних публіцистичних чинників представляти українців як переконаних антисемітів, спричинників жидівських погромів і т. п.

Українцем Хрущов ніколи не був і не міг бути, і роблення з цього ката України її патріота є антиукраїнською затією, намаганням спрямувати обурення вільного світу брутальною поведінкою і злочинною політикою Хрущова не на росіян, а на українців. Тому українці протестували і рішуче будуть протестувати завжди й усюди проти цього роду перфідних спроб.

МІЖ КАПІТОЛЕМ І БІЛИМ ДОМОМ...

ТРИВОЖНА СПРАВА

Це два роки тому шеф Федерального Бюра Інвестиґації Едґар Гувер у ряді статтей підняв тривожний голос у справі зростаючої злочинности серед молоді.

Але в цій країні — демократія: стара, розвинена з різними добрими й злими чи некорисними притаманностями старих демократій. А демократичний процес типово повільний, в ньому „багато слів", дискусій, конференцій і студій, голосувань і словесної та ділової участи громади. Так ось і в такій тривожній справі, як злочинність молоді, багато було вже слів, студій, конференцій. Вже тоді, коли Гувер виступив із своїм закликом, діяла три роки сенатська підкомісія для дослідження злочинности молоді. Це була наслідниця голосної свого часу підкомісії Кіфовера, що досліджувала загально злочинність у ЗДА. В березні 1955 р. ця комісія видала вже свій перший широкий рапорт. Комісія провела справді велику роботу й розглянула проблему злочинности серед молоді в широкому аспекті: форми й розвиток, насилення серед різних вікових груп і в різних групових середовищах (село, місто), серед індіян, війська, вживання й торгівлю наркотиками, форми боротьби зі злочинністю і т. д. Голова підкомісії сен. Кіфовер знову ствердив відому вже річ, що злочинність серед молоді прибирає загрозливих розмірів, рекомендував дальші студії, допомогу уряду в підготові персоналу — рекомендації, що повторюються з щораз новими додатками. Зрештою, рапорт залишився писаним словом, а рекомендації залишилися без наслідків.

Минали роки, проблема злочинности молоді не сходила з порядку дня, бо давала себе аж надто відчувати; не сходила зі сторінок часописів, з програм конференцій, з екранів кінотеатрів, як сенсаційна тема. А сама злочинність росла числом угору: кожна нова сесія Конґресу була багата на слова.

Федеральний уряд також не замикав очей на справу і „досліджував" її. В процесі переслухань перед Палатою Репрезентантів на цій останній сесії 86-го Конґресу Департамент здоров'я, освіти й суспільної опіки, зокрема його Бюро Дітей у співпраці з Національним Інститутом Умового Здоров'я, приготовили студію - звіт, яка теж вийшла окремою книжечкою. Цей звіт стверджує, що за десять років, від 1948 до 1958 року злочинність серед американської молоді зросла на 50%. У 1958 році близько двох мільйонів молодих людей попало у конфлікт з поліцією, а з них — 600,000 суджено. З усіх арештів 20% проведено під закидом важких злочинів, як влом чи злодійство. Відношення чоловічого роду до жіночого серед молодих злочинців було 5 до 1, при чому найчастішою формою провин дівчат було волокитство та неморальні вчинки. Звіт встановлює, що міські поселення є частішим осередком злочинности, ніж сільські, але останні роки показують, що село вже починає наздоганяти місто.

В рекомендаціях звіт підкреслює потребу координації праці між приватними й публічними організаціями, і знову повторяє: треба фондів на дальші досліди і на вишкіл персоналу.

Ці дані використав Сенат для нового рапорту з роботи своєї підкомісії Юридичної Комісії за останній час. Рапорт Сенату ч. 1,593 — це знову ціла книжечка повна вислідів з досліджування проблеми в усіх її видах, в аналізою і цифровими даними. Він знову повторяє, що справа стала вже тривожною, а у великих містах злочинність стає прямо пошестю. Він стверджує, що в обох палатах Конґресу лежить ряд законопроєктів, — у самому Сенаті — дев'ять, у яких або „не було акції", або які застрягли десь по дорозі в леґіслятивному процесі.

В додаток до стандартних причин — економічних, соціяльних, родинних („розбиті подружжя") — він знайшов ще такі важливі: „постійну рухомість" населення, значну міґрацію сільської людности до міста та широкий вжиток автомобілів.

Звіт закликає, не гаючи часу, розпочинати активну боротьбу з цим „ганебним явищем". Але сам також не виходить поза рекомендації фондів на дальші студії і на вишкіл персоналу. А тим часом, при теперішнім темпі розвитку злочинности, в 1965 році мільйон молодих людей стане перед обличчям судді.

А проте, може і цей повільний демократичний процес теоретичних міркувань та рекомендацій увійде в стадію реалізації. Громадянство натискає на це.

В березні ц. р. з'їхалося до Вашинґтону 7,500 професіоналів, що працюють безпосередньо або посередньо над вихованням молоді. Це була Конференція Білого Дому у справах дітей і молоді. Серед її висновків є рекомендації створити федеральну комісію допомоги Президентові та Конґресові у справах, які стосуються „джувінайл делінквенсі". Очевидно, є й домагання призначити фонди на програму запобігання злочинам молоді, на її контролю та на відповідне трактування молодих злочинців.

Видно, що справа стала вже проблемою всенароднього розміру, бо обидві партії вважали за потрібне прийняти її в свої „плятформи". Демократи пропонують покласти натиск на поміч громадян у боротьбі з молодими злочинцями і зорганізувати т. зв. „Корпуси Збереження Молоді", щоб забезпечити їй „здорове оточення".

Республіканська плятформа має особливу точку під заголовком „Джувінайл Делінквенсі", яка домагається, щоб федеральний уряд включився в боротьбу шляхом грошової допомоги стейтам і громадам, які дають фонди на студії, і щоб у цій боротьбі клалося більший натиск на родинне життя, як поважний фактор у збереженні молоді.

Котрась партія мусить виграти вибори, і тоді побачимо, як візьметься вона за реалізування своєї програми. Може тоді з конференцій, студійних кімнат, з рекомендацій і закликів вийде проблема боротьби зі злочинністю молоді на практичний шлях.

(юст)

Іван Кальмук

З ПОДОРОЖІ ПО УКРАЇНІ

(3)

На другий день, коли я зібрався іти до міста, щоб фотографувати далі вулиці і життя Львова, виявилося раптом, що моя кінокамера зіпсована і що в ній зламаний ґудзик, з допомогою якого крутиться фільм. Так пропали зроблені мною фільми із церкви св. Юра і львівського базару. Збереглася непошкодженою тільки частина фільмів. Подумав я тоді, чи не був це запланований наперед саботаж, і чи не тому увечері в театрі сидів з нами так довго Василь з „Інтуриста", щоб дати час совєтським аґентам перешукати наші кімнати і знищити те, що їм було невигідне. Направити апарат мені вже не вдалося, і тому не міг я далі фотографувати. Аж в Ужгороді зробив це мені якийсь молодий мадярський механік який при тому вияснив, що апарат був зіпсований досвідченою у цій справі людиною Порадив ще мені пильнувати щоб камера не попала в чужі руки і щоб я не виявляв у кого я її направив. Направа коштувала 30 рублів. Я додав ще 50 з вдячности і завзив механікові, що відтепер не буду розлучатись з камерою навіть під час спання.

Наступного дня поїхали ми назад до Львова. Їхали залізницею цілу ніч. На двірець вийшла по нас та сама дівчина - жидівка, що й першого дня після нашого прибуття. Перебули ми у Львові цілий день у готелі „Жоржа", чекаючи на вечірній поїзд до Черновець. На двірець завів нас знову Василь з „Інтуриста" на 8.30 вечора і посадив у спальні вагони. Я почав нарікати, чому наша подорож відбувається завжди ніччю, і чому не можемо ми їхати денним поїздом, щоб побачити околиці, але одержав вийминаючу відповідь.

Їхали ми знову цілу ніч до Черновець і замешкали в найкращому готелі міста „Київ". На вулицях чули там тільки російську та румунську мови, а в кіосках, крім української „Радянської Буковини" бачили тільки російські та румунські газети і журнали.

Заходили до книгарень. Українських книжок немає, а як є, то малі брошури про Леніна, про семирічку, про якогось „героя праці" та якусь доярку. Були ще маленькі книжечки оповідань Кобилянської і Стефаника. Хотів купити мапу України, але її не було.

З Черновець до Одеси

Після даремних розшукувань українських книжок по чернівецьких книгарнях приділений нам від „Інтуриста" провідник повів нас оглядати місто. Чернівці гарний город, але на кожному кроці тут, як і у Львові та в Ужгороді, московські пам'ятники — Ленін, Горький, Сталін і інші „герої" а пам'ятників українським заслуженим діячам немає, хоч деякі вулиці й названо на їх пошану. Селяни, особливо жінки, що їх зустрічали ми в Чернівцях, тримаються ще свого народного одягу, але більшість з-поміж них босі, і вони так і приходять до міста. Багато у Чернівцях жидів — зодягнені вони пристойніше і працюють на легших роботах, головно по крамницях. Зодягнені краще і їхні діти.

Зайшли ми в Чернівцях і до бюра „Інтуриста". Тут, як і в інших містах, службовці пробували говорити з нами на політичні теми, розпитували, як живеться в Америці, чи багато там людей без роботи. На ці питання я відповів, що у З'єдинених Державах Америки є коло 180 мільйонів населення, і нема чому дивуватися, що на таку кількість є два-три мільйони безробітних, з-поміж яких головну групу творять сезонові робітники, або ж такі особи, що не хочуть працювати. Живуть безробітні здебільша з допомоги, що її виплачує уряд. Питалися нас, чому американські літаки літають понад головами совєтських людей і чому Америка „пре до війни". Я відповів їм, що американські індустріялісти не надто вже „пруть до війни" і не хочуть її, бо вони мають багато випродукованих товарів таких, як холодільники телевізори, авта тощо і якщо б вибухла війна то вони не могли б їх продати і втратили б гроші, тим більше, що кожного року треба виробляти все нові моделі різних товарів, кращі й дешевші. Тому американські продуценти й прагнуть миру, щоб могти продавати вільно свої продукти. Щождо вбиття американського літака У-2, то я з'ясував моїм співрозмовцям з „Інтуриста", що в Америці тим надто не переймаються і не трактують поважно совєтських обвинувачень у шпигунстві в той час, як совєтські субмарини запливають аж попід Ню Йорк „рибу ловити", а совєтські шпигуни розвідують у ЗДА за всім, що тільки можливе. Такі розмови починалися всюди, куди б ми не приїхали, не тільки в бюрах „Інтуриста", але й по готелях та ресторанах.

З Черновець вилетіли ми до Одеси. Погода була гарна літак летів досить низько і я, взявши фотоапарат, притулив його до вікна і почав здіймати буковинські красвиди — усе колгоспи та поля. Накрутив цілу рольку фільму і хотів починати уже другу, аж хтось торкнув мене за плече. Я оглянувся: за мною стояв капітан літака із суворим виглядом. Він почав допитуватись, що я роблю. Нічого такого важливого, відповів я, фотографую зелену Буковину, про яку так багато читав в Америці. Тоді він запитав, чи я американець, і, дізнавшися, що я американець українського роду, став розпитувати, де я живу і чи мені відомо, що з літака не вільно фотографувати. Я сказав йому, що про це я не знаю, що у Львові і в Ужгороді нам говорили, що можна все фотографувати, навіть з літака. Капітан говорив доброю українською мовою і деколи закидав по-англійськи. Згодом я дізнався, що він сам українець, народжений у Канаді, в Ріджайлі, у провінції Саскачеван і що його батьки походили з Буковини. Він був колись летуном у Канаді і, виїхавши до СССР, одержав працю за своїм фахом. Він порадив мені не фотографувати з літака і побажав щасливої подорожі.

ЗА СОВЄТСЬКОЮ ПРЕСОЮ

ЮВІЛЕЙ ШЕВЧЕНКА НА УКРАЇНІ

150-річчя з дня народження Тараса Шевченка вирішили комуністичні керівники відзначити в Україні з особливою помпою, дармащо останнім часом Шевченкові дати офіційно відзначувано лише поодинокими пропаґандивними статтями. Для цього в Києві створено спеціяльний урядовий комітет на чолі з М. Бажаном. Як повідомляє ТАСС з 14 серпня ц. р., підготовчим етапом у святкуванні 150-річчя з дня народження Шевченка буде широке відзначення 100-річчя з дня його смерти, яке минає в 1961 році. В місцях, зв'язаних з життям поета, вирішено встановити меморіяльні таблиці, організувати кімнати-музеї. По фабриках, установах і колгоспах відбудуться лекції і доповіді про життя і творчість Т. Шевченка. Малярі України підготовляють тематичну виставку, присвячену Шевченкові, і мандрівні виставки з репродукціями його творів. Театри підготовляють вистави за творами Шевченка. В ряді оперових театрів намічено поставу нової опери К. Данькевича — „Назар Стодоля". В дні відзначення ювілейної дати в кінотеатрах демонструватимуть художні та науково-популярні фільми про Тараса Шевченка. Очевидно, що всі ці святкування відбуватимуться в пляні „возз'єднання" ювілята з „великим російським народом і його „найпередовішою в світі культурою".

„РАДЯНСЬКА КУЛЬТУРА" ЗАКЛИКАЄ: БИЙ!

Підготовляючись до декади українського мистецтва і літератури в Москві, київська газета „Радянська Україна" — присвятила цій „епохальній події" окреме число. В передовій статті цієї газети заявлено: „Сьогодні ми розповідаємо про творчі зв'язки мистців України з своїми друзями й насамперед: з російськими..." „Народний артист СССР" Гнат Юра свою статтю, присвячену декаді, починає словами: — „Кожний з нас, представників українського театру, відчув на собі благотворний вплив передової російської театральної культури"... „Народний артист" СССР" Ворвулєв пише: „Я співаю пісню про Росію і знаю, що вона однаково близька і зрозуміла і росіянину, і українцю, і узбеку, і литовцю: адже в ній подих всієї нашої неосяжної вітчизни, всього, що дороге нам..." А ще один „народний артист СССР", Борис Романицький, закінчує свою статтю про „радянську людину" так: „своєрідність її національного характеру не відокремлює її від інших народів, бо ідеї якими вона живе, це — спільна мова (звичайно: російська!) мільйонів людей Радянського Союзу..."

Це число „Радянської Культури", як і вся підготова до московської декади, іде під гаслом: „Дружбою ми здружені", запозиченим з Тичининого вірша:

Дружбою ми здружені.
Батьківщино-мати.
В наші дні напружені,
що нам треба знати? —
Чи це ворог чорний, білий,
чи від злости посивілий,
а чи жовто-голубий,
просто
бий!

ПРОПАҐАНДОЮ НЕ ЦІКАВЛЯТЬСЯ

Кінорежисер І. Вейнерович у листі до „Правди" ось так нарікає на відсутність заінтересування до його „оригінальних" фільмів:

„Гірка доля спіткала мій фільм „Над річкою Оресою" — про передовий у республіці колгосп, зафільмований в 1957 році. Також багато інших хорнікально - документальних фільмів, виготовлених минулого року, я вперше зміг побачити тільки на кінофестивалі. Вони не йшли на наших екранах, а прямо зі студії відсилались на склади, а звідтіля до архіву. „Раніше їх брали добре, — пояснюють у кінопозичальні. — Часто цими фільмами користувались Інститут механізації, показували їх на семінарах і в деяких районах селянам. Тепер же ніхто ними не цікавиться. Ми, кіноробітники, — закінчує свого листа нещасливий кінорежисер, — хочемо працювати для глядача, а не для архіву". Але що ж поробиш, коли глядачі не цікавляться брехливою пропаґандою про „передові" колгоспи?

● В Російській Федеративній Совєтській Соціялістичній Республіці (РСФСР) міністром закордонних справ став Сєрґєй Г. Ляпін на місце Міхаіла Яковлева, який став совєтським амбасадором в Конґо. Відомо, що міністри закордонних справ в совєтських республіках — це синекури без ніякого практичного значення і функцій, бо закордонну політику визначують і ведуть виключно лише в Москві, в компартії Ґ в уряді СССР.

Василь Волицький

У КИЄВІ 30-го І 31-го СЕРПНЯ 1919 РОКУ

(Фраґмент із спогадів)

(6)

Скоро після цього вияснилися теж обставини, в яких обидві обеззброєні сотні склали зброю. Перед будинок поліційного участка, де розташувалася Восьма сотня, підійшла „рота" денікінців з двома скорострілами і 20 кавалеристами. Знаючи вже про роззброєння охорони Ланцюгового моста, сотня зустріла „союзників" холодно, приготована до оборони. Командир „роти" штабскапітан, дуже чемно попросив пор. Ст. Слюсарчука піти з ним до штабу їхнього відділу, що задержався на схилі Дніпрового берега, для „обсужденія нєкоторих вопросов, касающихся воєнних дєйствій в ґородє і єво защіти". Пам'ятаючи про наказ „здержувати, але не стріляти", пор. Слюсарчук, не підозріваючи лукавого підступу, пропозицію чи радше запрошення — прийняв і в товаристві штабскапітана пішов до штабу денікінців. Команду сотнею на час своєї відсутности він передав чет. Ол. Балицькому. За деякий час штабскапітан вернувся, але без пор. Слюсарчука, і зараз же заявив чет. Балицькому, що „по пріказу командованія нашево атряда — ви далжни слажіть оружіє!"

Дискутувати з нахабним москалем не було найменшого глузду, і тому чет. Болицький, не гаючись відповів різко: „Наказувати може мені тільки мій командир, а не ви, пане штабскапітан!". Слово по слову і вив'язалася полеміка, в якій москаль між іншим заявив: „нікакой Украіни нєт, нє било і бить нє может". Коли ж на чергову вимогу — „Прікажітє сотнє слажіть оружіє!" — чет. Балицький рішучо відмовив, штабскапітан скомандував: „Рота, плі!" З дзенькотом посипалися шиби, і два вартові сотні, стр. Петро Багрійчук з Космача і стр. Микола Кобра з Петрилова, що стояли при вході у вартівню — прошиті кулями, повалилися на землю. Сотня з вартівні відповіла стрілами, і денікінці, відстрілюючись, почали відступати. Ніби зачарований, стояв перед вартівнею під перехресним вогнем чет. Балицький. Несподівано заатакувала Восьму сотню друга „рота" денікінців, що продісталася в запілля через сади Лаври. Ситуація стала безвихідною і сотня мусіла скласти зброю.

Золотопагонники накинулися тепер на сот. Стовбуненка, погрожуючи йому розстрілом за „ізмєну атєчества". В справу мусіли вмішатися старшини сотні. „Панове офіцери, — звернувся до москалів чет. Балицький, — офіцерське слово про незайманість нас, обеззброєних старшин УГА, зобов'язує вас також у відношенні до сот. Стовбуненка, який є старшиною УГА". Цей арґумент прискромнив денікінців, і вони залишили сот. Стовбуненка в спокою, хоч він і не приймав зневаг пасивно.

У подібних обставинах склала зброю також Сьома сотня пор. В. Струця в Арсеналі, з тою тільки різницею, що там обійшлося без жертв і денікінці не обдурювали пор. Струця переговорами.

Обеззброєння охорони Ланцюгового моста і згаданих вище сотень відкрило дорогу денікінцям у місто, і вони, маючи нічим незагороджений зв'язок із своїм запіллям за Дніпром, легковажно поставилися до вимог чет. Верхоли на Олександрівській вулиці.

Під Думу прийшла резерва 8-ої бриґади — 1/8 курінь поручника Тарнавського і 2/8 курінь сот. Станимира, який перед тим із своїм куренем брав участь у дефіляді на Софійському майдані. Для забезпеки від денікінців пор. Тарнавський замкнув своїм куренем вулицю до Арсеналу, а сот. Станимир скріпив одною сотнею залогу Думи і рештою куреня будинок Головної пошти. Як старшому військовим ступнем старшині командант Думи пор. П. Кривоносюк передав йому команду цілої залоги*).

Генерал Кравс звелів попросити в Думу денікінського генерала. Виявилося, що це був фон Штакельберґ, той самий, що його на Олександрівській вулиці пробував був зупинити чет. Верхола. В розмові взяли також участь от. Льобковіц і полк. Микитка. Ген. Кравс, згідно з інструкцією Штабу Головного Отамана, вів розмову в примирливому тоні, Обидва генерали погодилися в тому, що на Міській Думі, поруч українського жовто - блакитного прапора, буде вивішений „трьохцвєтний", одначе не як символ державної влади Росії, а як символ єднання в боротьбі з большевиками заприязненої з Українською — Добровольчої армії.

Для уточнення демаркаційної лінії між обома „союзними" арміями і для укладення формальної угоди про співдіяння обох армій — ген. Кравс у товаристві от. Льобковіца і сот. Корнія Купчанка поїхав, на пропозицію ген. Штакельберґа, до штабу командувача Київської групи добровольців ген. Бредова, що кватирував на Цитаделі. До свого авта ген. Кравс попросив також ген. Штакельберґа. Одначе за якої півгодини от. Льобковіц і сот. Купчанко вернулися в Думу і сповістили, що біля Купецького саду денікінці авто обстріляли скорострільним огнем. Далі, до штабу ген. Бредова ген. Кравс поїхав сам-один.

Вивішення на Міській Думі „трьохцвєтного" — українська публіка зустріла грізними вигуками: „Геть його! Геть єдинонеділимців!", тоді як чорна сотня, що згуртувалась біля денікінців ревіла — „Ура! Да здравствуєт нєдєлімая Росія!"

Сот. Тавчер, пор. Кривоносюк, зв'язковий старшина Головного Отамана при Восьмій бриґаді, Н. Н. і пор. Василь Юрченко з балькону Думи даремно намагалися заспокоїти обурену українську публіку і пояснити їй, чому вивішено „трьохцвєтний". Не помагали запевнювання, що добровольці заберуться з Києва, а з ними зникне і їхній прапор. Публіка водно кричала — „Геть з трьохцвєтним! Хай живе вільна Україна! Геть неділимців!"

*) Прихід 1/8 куреня в Думу пор. Кривоносюк означує 2-ою годиною.

**) Інж. М. Скидан „бачив" під Думою цілий ескадрон. Його стаття в Літопису „Червоної Калини", квітень 1930. Стр. 10.

В. Несторович

МИСТЦІ ДОКУМЕНТУЮТЬ СВОЮ ТВОРЧІСТЬ

(Інтерв'ю з журі Виставки Українського Мистецтва у вільному світі)

Початок уже відомий: 25-річчя п. Марусі Бек і праця мистця М. Дмитренка над її портретом. У процесі цієї праці виринула ідея Світової Виставки Українського Образотворчого Мистецтва, яку п. Маруся Бек згодилася підтримувати і очолила Діловий Комітет, і як ювілейний „дар дітройчан" у сумі 1.000 дол. склала на перші кошти запланованої імпрези. Початкова Мистецька Рада під головуванням Е. Козака, згодом, після поїздок і нарад в Ню Йорку (ТУМА) і в Торонті (УСОМ), оформилася остаточно, побільшила свій склад і на голову вибрала д-ра Б. Стебельського з Торонта, а на секретаря — М. Дмитренка (повний склад був уже надрукований в „Свободі"). Журі очолює проф. Січинський. Належать до нього мистці — Святослав Гординський, М. Дмитренко і Б. Стебельський.

І ось це журі з'явилось тепер у повному складі в Дітройті для оцінки експонатів і я, як пресовий референт Гром. Комітету, рішив відбути негайно інтерв'ю для „Свободи".

В приміщенні одного з будинків Мек-Ґреґор Меморіял, комплексу новісіньких будівель, приналежних до університету Вейн, де зложені скрині з експонатами, застав п. Марусю Бек і її брата, фінансового референта Ділового Комітету п. Івана Бека і добровольця - американця, який помагає відчиняти скрині і картони. Дарма, що в панни Бек втома помітна, її очі блистять радісно, кожний винятий зо скрині експонат — нова втіха для неї. Вона повела рукою по залі, де під стінами стояли рядочком образи, а на столах — скульптура. Потім вона взяла мене в сусідній будинок — це Коммюніті Арт Сентер, — щоб показати виставову залю, яку вона, як президентка Міської Ради Дітройту, дістала для нашої Виставки зовсім безкоштовно. Це велика і направду імпозантна заля в модерному стилі. В ній густі ряди рухомих перегородок, які ділять її на менші відділи і значно поширюють площу для розвішування експонатів. На стелі широкопростірне лагідне освітлення і безліч малих рефлекторів. Це напевно останнє слово техніки для виставкових цілей.

Вертаємось до журі, яке, в складі 3-ох мистців і мистецтвознавця проф. Січинського, очима фахівців розглядає виставкові експонати. Перериваються працю і дозволяють мені поставити низку питань.

1. Як далеко посунулась підготова Виставки?

Ми вже ввійшли, так мовити, в гарячу стадію роботи. Маємо досі коло 300 експонатів і саме їх оцінюємо. Відкладених досі є мало (показують ліворуч, де стоїть декілька картин, незакваліфікованих для Виставки). Ще додатково надійдуть деякі твори, між ними Грищенка і Архипенка.

2. Скільки приблизно мистців зголосилося, і з яких вони країн?

Запрошено з усіх вільних країн нашого поселення 92 українських мистців. Найбільше є їх в Америці, бо 42, далі йде Канада — 32, Аргентина — 14, Франція — 2, Німеччина — 2. Адреси деяких мистців нам бракують, і через те ми не могли їх запросити. Крім того будуть виставлені твори 4-ох покійних уже мистців.

3. Чи виставлені експонати дадуть приблизне з'уявлення про працю й осяги українських мистців у вільному світі?

Так, навіть добре зуавлення. В творчості мистців-емігрантів (бо це їхня Виставка) помітні різні течії і школи, техніка й напрямки, від реалістичного до сюрреалізму. Традиційне мистецтво, на базі якого деякі наші мистці працюють, виявляє розвиток і модернізацію, що стверджують зразки, які ми отримуємо.

4. Чи Виставку, яку готуєте, можна буде вважати найповнішою з усіх дотеперішніх мистецьких виставок поза кордонами України?

Абсолютно. Це буде найбільша українська виставка, яка будь-коли відбулась в якійсь країні вільного світу. Відомо, що все, що виставляють большевики в західньому світі, носить відпечаток совєтщини чи пак російщини. Експонати наших мистців з України не відмічені, як твори українців, і світ не знає їх, як таких.

Треба підкреслити, що наші мистці на еміґрації рухливі. Досі, від закінчення 2-ої світової війни, вони влаштували яких 150 виставок, збірних і індивідуальних. У самій Німеччині було їх 60. Не враховуємо тут творчих показів Архипенка, який сам один мав поверх 100 виставок своїх творів.

Найбільша збірна виставка і то тільки з різних зон Німеччини, відбулася у 1947 р. в Мюнхені в Нац. Музею. Запланована в Дітройті охоплює майже всіх українських мистців, які живуть поза межами совєтських політичних впливів, і які заступають майже всі напрямки в мистецтві.

5. В чому, на вашу думку, пропаґандивна вартість української культури серед чужинців, коли йдеться про виставлені експонати?

В тому, що ми виступаємо, як суцільна національна група, ніким не обмежена у формах мистецького вислову, тому мистецько - зрізничкована, без опіки партії, без накидуваних нею напрямних, без інструкторів, комуністичних гувернанток, — додав дотепно один із членів журі.

6. Чи не думаєте перенести Виставку ще й в інші міста, особливо до Торонта чи Вінніпеґу в Канаді після її закінчення в Дітройті?

В пляні це є, проте умовно. До дальших рішень прийдемо після досвіду в Дітройті. Важливі є теж фінанси. Якщо якесь місто в Америці чи в Канаді нам їх забезпечить, то рішення буде легке. В наступному році, який проходитиме під знаком ювілейних Шевченківських святкувань, і в якому буде відслонений пам'ятник в Вінніпеґу, КУК міг би включити Виставку в програму і її сфінансувати. В тому ж місті є відповідна заля, і тоді буде там масовий здвиг народу.

7. Звичайно — ви вірите в успіх Виставки в Дітройті?

В організаційне її завершення — так. Крім мистців і мистецьких двох об'єднань, заанґажувались в тому такі громадяни, як родина Беків у першу чергу й інші, а це вже половина успіху. Всім нам залежить на тому, щоб цей показ майстерности українських мистців, показ великого формату, приніс нашій національній спільноті й цілій українській справі заслужений розголос. Успіх самої Виставки залежить від постави широких кол нашого громадянства. Хоч дуже важливими є зацікавлення, фінансова підтримка і участь українців з Дітройту і Віндзору, але також ваґу має те, як відгукнуться сумежні стейти і ті, далекі. Дітройт повинен стати на 2 тижні нашою мистецькою Меккою. Сюди, як на прощу, повинні прибути українці з різних місць Америки й Канади, поодинці і цілими групами. Їм легше прийти до мистців, і познайомитись з ними тут, як мистцям іти до них.

8. Чи бажали б ви ще щось сказати?

Так — ще одно: Наша преса гостро реаґувала на совєтські затії показувати на всіх своїх виставках у світі творчість мистців з України без будь-яких національних познак. Тепер преса повинна вказати на справжнє українське мистецтво, яке найде свій вияв на нашій Виставці. Ми впевнені, що преса в Америці і в Канаді причиниться до її успіху і доброї участи громадянства.

*

Моє інтерв'ю спинило працю журі. Треба було закінчити розмову. Глянувши на ряд образів, який за час розмови збільшився і який чекав „суду" і наче з докором дивився на мене, я стиснув усім руку і вийшов.

Так мистці бажають задокументувати своє існування, свою творчість, свої пориви і вклад в українську культуру та в її пропаґанду серед чужинців. Чи наше громадянство теж задокументує своє зацікавлення мистцями і їх дорібком, що є золотим фондом української культури, поневоленої разом з народом на материку — про це довідаємось вже незабаром.

Треба ще згадати, що в рямцях Виставки є теж вокальна і музична програма, яка буде виконана на 4-ох концертах на високому мистецькому рівені. Крім місцевих артистів запрошено теж і декого з інших міст Америки і Канади. Подробиці покищо не відомі

На фото (зліва): д-р Богдан Стебельський — голова Мистецької Ради; мистець Святослав Гординський — пресовий референт; проф. Володимир Січинський — голова Журі; мистець Михайло Дмитренко — мистецький референт; пані Маруся Е. Бек — голова Ділового Комітету Виставки та ред. Володимир Несторович — кореспондент „Свободи".

ОСТАННЄ ПРОЩАННЯ

28-го червня сталася трагічна подія, яка сколихнула не тільки українське, але й американське громадянство. — Того дня о год. 8:45 вечора, в пластовому таборі в Мавстон, Висконсин, загинули у хвилях ріки шість українських пластунів-юнаків.

Невимовний сум огорнув українців Міннеаполісу і Ст. Полу, коли дійшла до них жахлива вістка, що разом із п'ятьома юнаками з Шикаґо, потонув відомий всьому місцевому українському громадянству, 13-річний Ігор Володимир Левицький, син настоятеля Української Православної церкви св. Михаїла в Міннеаполісі, Мінн., митрофорного прот. о. д-ра Володимира Левицького.

Отець д-р В. Левицький учасник визвольних змагань 1918-20 рр. був кілька разів тяжко поранений в боротьбі за волю України. Він в церковних проповідях закликає українців до молитов та до праці для добра поневоленої України. Велику увагу приділяє він вихованню молодого покоління в релігійному та патріотичному дусі. Своїх дітей о. Володимир посилав до українських таборів, щоб вони виховувалися на добрих громадян Америки та були патріотами України.

Ігор В. Левицький одержав від своїх батьків добре релігійне та патріотичне виховання. Він був членом УНСоюзу, пластуном, учнем 7 кл. „Рідної Школи" при парафії св. Михаїла, був членом гуртка укр. нар. танців, учнем 9 кл. „гайскул" та членом шкільної оркестри й шкільного хору. У своїй поведінці був товариським та ввічливим. Він був правою рукою о. Володимира при всіх Богослужбах і церковних урочистостях.

Мрією батьків було побачити сина Ігоря священиком, чого на жаль не судилося дочекати. Замість радісної хвилини висвячування його на священика, довелося батькам та членам родини, з болем серця виряджувати свого улюбленця в далеку останню дорогу на вічний спочинок.

В п'ятницю 1-го липня 1960 р. в похороннім заведенні відправлено Заупокійну Панахиду з участю 14 священиків українських та правосл. священиків інших народностей при співі хору церкви св. Михаїла та при великій кількості народу.

Всі учителі та майже всі учні „Рідної Школи", влючаючи й дит. садок, прибули на панахиду та на похорони, щоб попрощати свого учня й незабутнього друга та висловити співчуття його засмученій родині. Вінки та квіти, складені від численних організацій, прикрашували домовину, при якій стояла почесна сторожа учнів та учениць „Рідної Школи" у вишиваних сорочках та блюзках, як також пластунів (-нок) станиці Шикаґо й Міннеаполісу, в рядах яких ще так недавно стояв Ігор, повний життєвої сили й молодечого запалу. Коли хор заспівав „Вічная пам'ять", наболіле серце матері не витримало довше пекучого жалю, і вона втратила притомність. Плакали сестрички й брат, плакали присутні, а о. д-р В. Левицький, загартований в боях український вояка, стояв мов закам'янілий, скутий німим жалем...

У суботу, 2-го липня, в церкві св. Михаїла відправлено Заупокійну Службу Божу, в якій взяли участь священики цілої округи. Здається, що й природа оплакувала цю тяжку втрату, бо краплини дощу рясно покропили домовину невинної жертви при переношенні її до церкви. Не зважаючи на дощ, церква була вщерть виповнена старшими й дітьми. Та майже нема в Твин Ситі українця, який не знав би цього лагідного, синьоокого, ясноволосого хлопчика.

При останньому прощанні, наболіле серце о. Володимира вилило ввесь пекучий жаль і розпач, виявило всі надії і сподівання, які тепер разом з його улюбленцем і помічником, відходили назавжди. Тяжке, глухе ридання виривалося з грудей, а гіркі, гарячі сльози окропили личко коханого сина.

Отець поклав на груди Ігоря молитовничок, гілочки свяченої верби та зілля, як символ того, що Ігорчик мав бути священиком. Присутні люди ридали.

Ніхто не може уявити собі, що діялося в материнському серці і до краю втомленій тяжким горем душі пані-матки при останнім цілуванні улюбленого синочка.

І ось навіки закрили домовину і повезли в останню, на цьому світі, дорогу. І сонечко виглянуло із-за хмари, щоб в останнє глянути на сумну процесію, яка безконечною валкою авт, тягнулася до цвинтаря. Над могилою виголошено низку промов, від усіх організацій, в яких Ігор брав активну участь. Кожний промовець підкреслював високі прикмети молоденького юнака.

Після похорону в парафіяльній залі відбувся поминальний обід, влаштований жіноцтвом парафії св. Михаїла.

Пам'ять про Ігоря буде жити в наших серцях!

Я, як колишня його вчителька в „Рідній Школі", від імени учителів та учнів-товаришів з кляси, як також від моєї родини, висловлюю глибоке співчуття, тяжким горем прибитим батькам, братові Олегові та сестричкам Оксанці й Любі з приводу невіджалуваної втрати їх улюбленого сина і найдорожчого братика. Нехай Господь оселить Його побожну чисту, дитячу душу в Небеснім Царстві! — Вічна Йому Пам'ять!

Ольга Змага-Хоролець

Коли Ви вважаєте себе політичним еміґрантом — амбасадором України, то знаєте про великий вклад Українського Народного Союзу в змаганнях за права України та українців, Ви напевно свідомі обов'язку бути членом його!

Здвиг СУМА в Елленвіллі і Шикаґо

ПОНАД 10,000 ОСІБ НА 9-МУ ЗДВИЗІ СУМА

В днях 3—4—5 вересня ц. р. на Оселі СУМА в Елленвіллі, Н. Й., і в Шикаґо, Ілл., відбувся дев'ятий з черги Всеамериканський Маніфестаційний Здвиг СУМА, під кличем „Герої Борці за волю України — наш ідеал і дороговказ". В Здвизі взяло участь понад десять тисяч осіб, з того 1,500 членів СУМА і юнацтва. Здвиг відкрито в суботу 3-го вересня ц. р., о год. 2.30 по пол. піднесенням прапорів і молитвою, яку провів прибулий недавно з Риму о. Теодор Тисак, кол. сумівець. По відкриттю Здвигу почалася велика мистецька частина з самодіяльности Осередків і легкоатлетичні спортові змагання. Вечером цього ж дня відбулись СУМ-івські вогні з різною програмою.

В неділю 4-го вересня Здвиг зачато відправленням Святої Літургії в обох обрядах. Маніфестаційна частина Здвигу зачалася в неділю о год. 2-ій по полудні. На гарно прибраній трибуні до почесної президії засіли представники політичних і громадських установ. В почесній президії були на Здвизі о. Любомир Гусар, о. Теодор Тисак і о. Сергій Непрель. Після відкриття Маніфестаційної частини Здвигу, програмову доповідь виголосив голова Головної Управи СУМА п. Михайло Фурда.

На Здвиг наспіло багато привітів. Від УККА і УНС вітав Здвиг п. Дмитро Галичин, від організацій Визвольного Фронту мґр. Володимир Боровик, від Союзу Українців Католиків „Провидіння" п. А. Гординський, від Головної Управи ООЧСУ проф. Микола Чировський, від щоденника „Свободи" ред. Драґан, від Головної Управи Т-ва б. вояків УПА Євген Несторук, від Гетьманців Державників сот. Микола Зілінський, і інші. На Здвиг наспіло багато письмових привітів, а саме: від ЗЧ ОУН, від Центральної Управи СУМ-у, від УВАН в ЗДА, від СУСТА, ід всіх Краєвих Управ СУМ-у, від ген. пор. Павла Шандрука та інших.

На Здвиг СУМА наспіли привіти від віце-президента Ричарда Ніксона, секретаря Білого Дому, департаменту оборони та понад сто привітів від сенаторів і конґресменів, губернаторів, посадників міст та визначних політичних діячів ЗДА. — Команда Здвигу одержала понад п'ятнадцять привітів від різних чужинецьких амбасад.

Після великої СУМ-івської дефіляди, в якій взяло участь п'ятнадцять Осередків з юнацтвом включно, відбулося продовження мистецької програми, в якій взяло участь багато гуртків. В тих самих днях відбувся Здвиг Осередків СУМА, західніх стейтів, в Шикаґо. Командантом Здвигу СУМА в Шикаґо був п. Дмитро Баґрій, а командантом Здвигу СУМА в Елленвіллі був п. Ярослав Ґавур. На Здвизі схвалено постанови - резолюцію, в яких закликається вільний світ мужньо протиставитись московській небезпеці.

П.

Труман закидає Ніксонові підтримування релігійного фанатизму

Маріон, Індіяна. — Колишній президент Гаррі С. Труман, промовляючи на робітничих зборах, гостро виступив проти республіканців, головно проти їхнього. президентського кандидата віцепрезидента Ричарда М. Ніксона, закидаючи йому тихе підтримування релігійного фанатизму у виборчій кампанії. Труман назвав Ніксона „здібним хитруном", який вміє „вести гру так, що рука рухається швидше від ока". На думку колишнього президента Ніксон публічно виступає проти релігійного фанатизму і не бажає собі, щоб його прихильники використовували у виборчій боротьбі римокатолицизм сенатора Кеннеді, але по тихо, „задніми дверми", його прихильники використовують релігійний фанатизм протестантських виборців. Труман казав, що Ніксонові прихильники зручно використовують і расові тертя між виборцями. Колишній президент сказав: „Ніхто мене не переконає в тому, що Ніксон не знає, що дістся поза його плечима".

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні Збори Б-ва св. Володимира, Відд. 130, відбудуться в суботу, 10-го вересня 1960 р., в год. 8-ій веч., в приміщенні Українських Ветеранів, при 33 Іст 7-ма вул. Порядок Зборів: перечитання протоколу, звіт фін. секр., Контрольної Комісії і перечитання кореспонденції. Перед Зборами можна вплатити членські вкладки. — І. Малець, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні Збори Відд. 69, Т-ва „Зоря", відбудуться в суботу, 10-го вересня 1960 р., в год. 7-ій веч., в льокалі І. Мартинця, під ч. 309 Іст 14-та вул. Проситься всіх членів вирівняти свої залеглості. — М Дворян, предс.; І. Мартинець, кас.; І. Різник, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Управа Т-ва „Дністер", Відд. 361, повідомляє своїх членів, що Місячні Збори Т-ва відбудуться в суботу, 10-го вересня 1960 р., в год. 8-ій веч., у власній домівці, при 119 Ave. "A". — Управа.

НЮАРК, Н. Дж. — Б-во св. І. Хрестителя, Відд. 76, подає до відома, що Звичайні Місячні Збори відбудуться в неділю, 11-го вересня 1960 р., в год. 1-ій по пол., в Українській Централі, при 180 Вільям вул. Просимо всіх членів прибути на ці Збори та вирівняти всі біжучі і довжні членські вкладки, бо всі ті члени, що не заплатять свого довгу — будуть суспендовані. — С. Мриглод, предс.; В. Салабун, секр.

ЗІ СПОРТУ

ВИСЛІДИ ТЕНІСОВИХ ЗМАГАНЬ

за першенство Української Спортової Централі Америки і Канади, які відбулися в днях 3, 4 і 5 вересня 1960 року на Союзівці

До змагань за першенство Української Спортової Централі Америки і Канади у тенісі зголосилось:

У конкуренції чоловіків — 36 змагунів, у конкуренції жінок — 9 змагунок, у конкуренції сеньйорів — 15 змагунів, у конкуренції юнаків 16-18 літ — 12 змагунів, у конкуренції юнаків 16 літ і нижче — 5 змагунів, у конкуренції юначок — 4 змагунки.

Провід змагань

Головний суддя і провідник змагань — інж. Богдан Рак.
Заступник провідника змагань — інж. Ярослав Бурбелло.
Секретар та скарбник — інж. Борис Левицький.
Господар змагань — інж. Володимир Шарко.

Конкуренція чоловіків

До змагань зголосилось 36 змагунів.

Висліди у чвертьфіналі:

1. Король Юрій, Черник Дітройт — Зубрицький Зенон, КЛК Ню Йорк 6:0, 6:0.
2. Миколенко Микола, Черник Дітройт — Мельник Теодор, Львів, Торонто — 6:1, 3:6, 6:1.
3. Воробкевич Леонід, Черник Дітройт — Шиян Михайло, КЛК, Ню Йорк — 6:4, 6:1.
4. Герлинський Віктор, КЛК Ню Йорк — Форович Зенон, Леви, Шикаґо — 6:2, 6:0.

Півфінал:

1. Король Юрій, Черник, Дітройт — Миколенко Микола, Черник, Дітройт — 6:2, 7:5.
2. Воробкевич Леонід, Черник, Дітройт — Герлинський Віктор, КЛК, Ню Йорк — 6:4, 1:6, 6:4.

Фінал:

1. Король Юрій, Черник, Дітройт — Воробкевич Леонід, Черник, Дітройт — 6:2, 6:1.

Гра за 3 і 4 місце:

3. Герлинський Віктор, КЛК Ню Йорк — Миколенко Микола, Черник, Дітройт— 6:2,6:3.

Конкуренція жінок

Зголосилось 9 змагунок.

Чвертьфінал:

1. Стецик Ірина, Львів, Торонто — Салик Зірка, КЛК, Ню Йорк — 6:0.
2. Могильницька Таня, Львів, Торонто — Олесницька Анна, КЛК, Ню Йорк — 6:2, 6:0.
3. Душник Марія, Союзівка — Палій Ліда, Львів, Торонто — 6:1.
4. Купчинська Ірина, КЛК Ню Йорк — Остапюк Магда, КЛК, Ню Йорк — 6:1.

Півфінал:

1. Стецик Ірина, Львів, Торонто — Могильницька Таня, Львів, Торонто — 6:0, 6:0.
2. Душник Марія, Союзівка — Купчинська Ірина, КЛК, Ню Йорк — 6:3, 6:3.

Фінал:

Стецик Ірина, Львів, Торонто — Душник Марія, Союзівка — 6:0, 6:2.

Третє місце признано Купчинській Ірині, тому, що Могильницька до розгривки за 3 місце не явилася.

Конкуренція сеньйорів

Зголосилось 15 змагунів.

Чвертьфінал:

1. Бень Константин, КЛК, Ню Йорк — Венгринович Модест, КЛК Ню Йорк — 6:0, 6:1.
2. Гайський Осип, Львів, Клівленд — Ракочий Роман, Сокіл, Сиракюзи — 6:2, 6:3.
3. Соколовський Володимир, Леви, Шикаґо — Каратницький Богдан, КЛК Ню Йорк — 7:5, 6:4.
4. Рожанковський Ярослав, КЛК Ню Йорк — Гук Володимир, Січ, Нюарк — 6:3, 6:1.

Півфінал:

1. Бень Константин, КЛК, Ню Йорк — Гайський Осип, Львів, Клівл. — 2:6, 6:3, 6:1.
2. Соколовський Володимир, Леви, Шикаґо — Бень Константин, КЛК Ню Йорк — 6:1, 6:2.

Фінал:

Соколовський Володимир, Леви, Шикаґо — Бень Константин, КЛК, Ню Йорк — 6:1, 6:2.

Третє місце здобув Гайський Осип, Львів, Клівленд без гри, тому, що Рожанковський Ярослав мусів виїхати до праці.

Конкуренція юнаків 16-18 літ

Зголосилось 12 змагунів.

Чвертьфінал:

1. Сливка Богдан, Черник, Дітройт — Заклинський Орест, КЛК, Ню Йорк — воковер.
2. Левкович Іван, Леви, Шикаґо — Обухівський Богдан, Черник, Дітройт — 6:1, 6:2.
3. Дубас Іван, Львів, Клівленд — Гук Яромир, Січ, Нюарк — 7:5.
4. Коссак Зенон, Черник, Дітройт — Попель Юрко, Львів, Клівленд — 9:7.

Півфінал:

1. Коссак Зенон, Черник, Дітройт — Дубас Іван, Львів, Клівленд — 6:4, 6:0.
2. Сливка Богдан, Черник, Дітройт — Левкович Іван, Леви, Шикаґо — 6:4, 6:1.

Фінал:

Сливка Богдан, Черник, Дітройт — Коссак Зенон, Черник, Дітройт — 4:6, 6:4, 6:2.

Гра за 3 і 4 місце:

Певкович Іван, Леви, Шикаґо — Дубас Іван, Львів, Клівленд 6:3, 7:5.

Конкуренція юнаків 16 літ і нижче

Зголосилось 5 змагунів.
Попель Андрій, Львів, Клівленд (13 літ) — Галькевич Богдан, Сокіл, Сиракюзи — 6:1, 6:4.

Півнфінал:

1. Лебедович Олег, Черник, Дітройт — Нинка Нестор, КЛК Ню Йорк — 6:2.
2. Попель Андрій, Львів, Клівленд — Лисяк Олег, КЛК Ню Йорк — 6:1.

Фінал:

Лебедович Олег, Черник Дітройт — Попель Андрій, Львів Клівленд — 1:6, 8:6, 8:6.

Гра за 3 і 4 місце:

Лисяк Олег, КПК, Ню Йорк — Нинка Нестор, КЛК, Ню Йорк 6:4, 6:3.

Кокуренція юначок 18 літ і вище

Змагалось 4 змагунки.

Півфінал:

1. Кейбіда Андрея Марія, Союзівка — Вишивана Тамара, КЛК, Ню Йорк — 6:0, 6:1.
2. Павлічка Ярослава, КЛК Ню Йорк — Снігурович Зірка, Довбуш, Ню Гейвен — 6:2.

Фінал:

Кейбіда Андрея Марія, Союзівка — Павлічка Ярослава, КЛК Ню Йорк — 6:0, 6:1.

Гра за 3 і 4 місце:

Вишивана Тамара, КЛК Ню Йорк, — Снігурович Зірка, Довбуш, Н. Гейвен — 6:4, 8:6.

На змаганнях роздано слідуючі нагороди:

Мандрівну нагороду УНСоюзу здобув втретє у конкуренції чоловіків Король Юрій, Черник, Дітройт.

Мандрівну нагороду Управи Союзівки здобула п. Ірина Стецик, Львів, Торонто у конкуренції жінок також втретє.

Мандрівну нагороду Редакції „Свободи" здобув Соколовський Володимир, Леви, Шикаґо.

Крім цього уфундували одноразові нагороди у конкуренції жінок за перше та друге місце — адвокат Ю. Куляс, Шикаґо, у конкуренції чоловіків за перше та друге місце — д-р Володимир Соколовський, Шикаґо, та у конкуренції сеньйорів за перше та друге місце — видавець Микола Денисюк, Шикаґо. Для юнаків і юначок — нагороди за перше і друге місце уфундувала Редакція „Юкрейніен Віклі".

ВИСЛІДИ ПЛАВАЦЬКИХ ЗМАГАНЬ ЗА ПЕРШЕНСТВО СУАСТ НА СОЮЗІВЦІ

Карпатський Лещетарський Клюб, Ню Йорк, влаштував на Союзівці плавацькі змагання за першенство СУАСТ-Схід на доручення ланки плавання СУАСТ, в днях 3, 4 і 5 вересня 1960 року. Участь в цих змаганнях взяло 30 змагунів та змагунок, членів клюбів: КЛК, Ню Йорк, УСК, Ню Йорк, Довбуш, Сиракюзи, Союзівка. Ними проводила комісія змагань під проводом ред. О. Лисяка, гол. судді д-ра Е. Жарського. Стартером був інж. Я. Рубель, а секретарював мгр. Б. Ковшевич. Нагороди переможцям-змагунам уфундував УНСоюз, — медалі за перші місця, — д-р Кузьмович — срібну чашу для переможного клюбу, та КЛК — грамоти роботи маляря М. Левицького для мистців.

Змагання в суботу започаткувала офіційна частина з коротким словом провідника змагань ред. О. Лисяка, змагуна-учасника останніх Краєвих Плавацьких Змагань у Львові в 1943 році, відкриттям проф. Е. Жарського — голови СУАСТ, привітаннями від УНСоюзу п. Романа Слободяна, головного касира УНС, та від господарів-ор г анізаторів змагань інж. Б. Рака, голови КЛК.

Технічні висліди змагань

100 м. грудним — чоловіки:

1. Юрій Купчинський, КЛК, Ню Йорк — 1:37.1;
2. Роман Книш, КЛК, Ню Йорк — 1:42.5;
3. Ярема Волосенко, КЛК, Ню Йорк И 1:48.2.

50 м. довільним — жінки.

1. Мотря Восвідка, КЛК, Ню Йорк — 43.0;
2. Оксана Субтельна, КЛК, Ню Йорк — 43.2;
3. Зірка Снігурович, Довбуш, Сиракюз — 61.1.

50 м. довільним — юнаки:

1. Орест Солтівський, Союзівка — 36.4;
2. Роман Гентиш, КЛК, Ню Йорк — 38.4;
3. Марко Олесницький, — КЛК, Ню Йорк — 41.7;
4. Олег Лисяк, КЛК Ню Йорк — 42,0;
5 Богдан Галькевич, Союзівка — 45.8;
6. Юрій Рудакевич, КЛК, Ню Йорк — 54.6.

Штафета 4×50 м. змінним (горілиць, метеликом, грудним та довільним) чоловіки:

1. КЛК, Ню Йорк в складі: Восвідка, Купчинський, Граб, Маркевич — 2:44.6;
2. Союзівка в складі: Поливка, Книш, Стефанишин, Глива — 2:46.5.

50 м. довільним — юначки:

2. Зірка Дяченко, КЛК, Ню Йорк — 45.0;
2. Марія Рогожинська, Союзівка — 53.7;
3. Люба Шумило, КЛК, Ню Йорк — 65.4.

Змагання в неділю відбулися скоріше як було пляновано, бо холодна погода перешкодила відбувати їх вечером при світлі на чудово освітленім басейні.

50 м. довільним — чоловіки:

1. і 2. Юрій Граб — 34.0 та Юрій Бойчук — 34.0, обидва КЛК, Ню Йорк.
3. В. Глива, Союзівка — 35.7;
4. Володимир Стефанишин, Союзівка — 35.7;
5. Зенон Маркевич, КЛК, Ню Йорк — 36.0.

50 м. метеликом — чоловіки:

1. Юрій Граб, КЛК, Ню Йорк — 42.5;
2. Юрій Купчинський, КЛК, Ню Йорк — 44.9;
3. Роман Рондяк, КЛК, Ню Йорк — 49.0.

100 м. довільним — чоловіки:

1. Ігор Восвідка, КЛК, Ню Йорк — 1:22.8;
2. В. Глива, Союзівка — 1:24.3;
3. В. Стефанишин, Союзівка — 1:30.8.

На закінчення змагань відбулась ефектовна штафета 4×50 м., до якої станули дві команди КЛК та одна Союзівки в конкуренції чоловіків. Їх висліди:

1. КЛК, Ню Йорк, в складі: Восвідка, Маркевич, Абрамюк, Граб — 2:20.1;
2. Союзівка у складі: Ставничий, Кілдуфф, Глива, Стефанишин — 2:25.9.
3. КЛК, Ню Йорк в складі: Олесницький, Лисяк, Гентиш, Купчинський — 2:42.6.

Медалі та грамоти переможцям вручав після кожної перемоги провідник змагань ред. О. Лисяк на ступениці-підвищенні для трьох перших змагунів як на Олімпійських Ігрищах. Закрив змагання д-р Едвард Жарський, який при цьому вручив переможній дружині КЛК, Ню Йорк велику срібну чашу ім. Юрія Шухевича, що її уфундував д-р М. Кузьмович.

Цілі змагання викликали велике зацікавлення публіки та живу її реакцію. Змагуни-учасники виявили справжній спортовий дух, якого одним із виявів було позичення для штафети змагуна із КЛК для Союзівки. Виглядало однак, що багато краще було б, коли б тенісові і плавацькі змагання відбувалися в різні дні, бо одні і другі викликали велике зацікавлення і були симпатики серед публіки, які хотіли бачити одні і другі змагання. Над цим варто призадуматися організаторам змагань в наступному році.

АМЕРИКАНСЬКІ ПЕРЕМОЖЦІ В ДУЖАННІ

Три американські змагуні в дужанні — Шелбі Вилсон, Терренс МекКени і Даґлес Блубо, усі з Оклагоми — із золотими медалями,, що їх здобули вони для ЗДА на Олімпійських Ігрищах в Римі.

Нові теорії про енергію і матерію захитують теорію Айнштайна

Ню Йорк. — Лявреат Нобеля провідний англійський фізик сер Джордж Томсон твердить, що зовсім нові теорії про енерґію і матерію в дечому захитують теорію Айнштайна про основні частини природи. На думку професора Томсона відношення між енерґією і матерією є набагато складніше, як про це думав Айнштайн у своєму славному рівнянні: $E=mc^2$ (енерґія рівняється масі, помноженій через швидкість світла до квадрату. Айнштайнові висновки потвердили винаходи в ділянці нуклеарної фізики, стверджує проф. Томсон, але одночасно додає, що найновіші досліди виявили, що саму матерію можна поділити на дві широкі групи компонентів, які деколи являються в різних формах. Томсон називає ці групи окремими клясами, і їх можна знайти при вивчуванні частин космічного проміння, або при діянні людськими руками зроблених атомових прискорювачів. Сер Томсон каже, що завдання науки є не тільки контролювати природу і витягати з того можливі консеквенції, бо хто так думає, той стає марксистом, хоч сам навіть про це не знає. Сер Джордж пише: „Наука має не тільки контролювати але і розуміти природі. І ці два її завдання треба однаково шанувати і підкреслювати".

Економіст вимагає, щоб президентські кандидати згадували про податкову реформу

Ню Йорк. — Головний економіст корпорації Ф. В. Дадж Джордж Клайн Смит, промовляючи на річних зборах Крайового Податкового Товариства, нарікав на те, що обидва кандидати на президента нічого не говорять про те, що конче треба зреформувати теперішню податкову систему. На думку цього економіста держава йде за прикладом американських родин і видає не тільки всі свої прибутки, але ще й робить кредити подібно як купують „на рати" численні американські родини. Держава може мати багато більше прибутків тільки тоді, коли збільшує прибуткові податки, а родина може збільшувати свої прибутки різними способами, але найчастіше тим, що платить менше податків урядові. На думку економіста Смита вже незабаром почнуть діяти корективні системи, які зменшать вплив уряду і зменшать федеральні податки. Коли б податки і надалі так зростали, як це є тепер, то в 1990-му році федеральні податки були б більші, як теперішня вся крайова продукція, що виносить $500 більйонів. Джордж К. Смит заявляє, що конечна є реформа цілої податкової системи, але він здає собі справу з того, що негайно не можна зменшити прибуткових податків.

Короткі Вістки

● **В Голляндії** урочисто святковано в минулу середу 80-ліття колишньої королеви Вільгельміни, яка правила в рр. 1898 до 1948 і зреклась престолу в користь своєї найстаршої доньки Юліяни, нинішньої королеви. Вільгельміна прийняла назад титул княжни. Вона відсунулась цілком від політичного життя, але втішається найбільшою пошаною і сантиментом в голляндському народі, головно за свою геройську поставу під час нацистської окупації. Черчил назвав був її „найліпшим мужчиною між усіми монархами в екзилі". Вільгельміна все ще — дуже жива духом та фізично

● **На Формозі,** осідку уряду вільного Китаю, вибухла знову епідемія малярії, яку ніби вже викоренила Організація здоров'я Об'єднаних Націй 5 років тому. Місцеві лікарі твердять, що причиною тієї нової епідемії є імпортована з-закордону кров для трансфусій: багато хворих у шпиталях буцім-то захворіли безпосередньо після того, як дістали трансфусію імпортованої крови.

ТАРЗАН, ч. 4518. Доктор Жак Дюранд.

— Вбивник є на волі, — продовжував один із поліцистів. — Доктор Жак Дюранд вискочив із корабля недалеко від берега...

— Був великий скандал, — міркував він. — Багато суперечностей... А проте людину засудили.

Тарзан був заінтриґований. Той чоловік напевно схоче позбутися влізливців... Можливо, що він є підлим „духом"!

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно в повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10¢ за виготовлення нової адресової кліші, а члени УНСоюзу ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"